

GAZETA

Wielkiego

Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki*. — Redaktor: *A. Wannowski*.

N° 101.

We Wtorek dnia 3. Maja.

1842.

Wiadomości zagraniczne.

P o l s k a.

Z Warszawy, dnia 27. Kwietnia.

N. Cesarz Jmć, w skutek przedstawienia JO. Xcia Namiestnika Królestwa, Najmitościwiej udzielić raczył: Rangi: Rzeczywistego Radcy Stanu: Członkowi Kommissyi Rząd. Sprawied. Wilczkowskiemu. Radzcy Dworu: Tłómaczowi Kommissyi Sledczej, utworzonej przy Namiestniku Królestwa do przedmiotów politycznych, 8ej kl. Lewickiemu.

R o s s y a.

Z Petersburga, dnia 18. Kwietnia.

Przez rozkaz dzienny Cesarski z dnia 30. Marca za odznaczającą się służbę podniesieni zostają do rangi Pułkownika, Podpułkownicy: Pomocnik Wojennego Naczelnika gubernii Lubelskiej Antonow 2, Plac-major twierdzy Nowogeorgiewskiej, liczący się w batalionach saperynych Zabudzki 2, z zachow. dot. obow.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 22. Kwietnia.

Z wszystkich spraw zagranicznych, sprawy narodu hiszpańskiego najbardziej uwagę narodu francuzkiego na siebie zwracały, i w Hiszpanii właśnie najbardziej się interessa angielskie i francuzkie z sobą ścierały. Przy-

mierze z Hiszpanią jest głównym pytaniem politycznym dla Francyi, i ważniejszym nawet niż przymierze z Belgią. Hiszpania równy ma interes połączenia się z Francją. Anglicy zawsze w hiszpańskiej sile zbrojnej morskiej, jakkolwiek odnowienie téjże małoznaczne być może, potrzebą zagnalonego sprzymierzeńca Francyi uważać będą. Szczególniej im zaś o to chodzi, aby prowincye biskajskie i Katalonią w ich popędzie wstrzymywać; a to właśnie są najsilniejsze i najwięcej ducha żywotnego posiadające prowincye monarchii hiszpańskiej; są one zarazem temi, które najnaturalniej z południową Francją w stosunkach handlowych się łączą, które odbyt towarów francuzkich ułatwiają, a naprzeciw przemysłowi angielskiemu nieprzyjazne stanowisko zajmują. Mimo karolizmu w prowincyach biskajskich i kuszenia się republikanizmu w Barcelonie zawsze tamże przychylniejszym na Francuzów niż na Anglików spoglądają okiem. Inaczej może ma się rzecz z południowymi prowincjami Hiszpanii, w których przemysł słaby a duch handlowy i interessa rolnictwa wolnego wywozu do Anglii i dowozu ztamtąd wymagają. Ogół ludu hiszpańskiego nie sprzyja Anglikom, ponieważ się w nich zanadto niezgrabne samolubstwo przebija, zanadto wielka jednostronność polityki handlowej, i ponie-

waż Hiszpanów ożywia przekonanie, że z czasem jej marynarka na zawszeby upadła, że Hiszpania rychłoby się do upadku skłoniła, gdyby jej rząd, z wstretu od rządu francuzkiego chciał się do polityki angielskiej wcielić. Do tego dodać jeszcze należy oczywiste dążenie Anglii do sparaliżowania handlu Hawanny i do zniszczenia kwitnącego stanu wyspy Kuby. Anglia i Ameryka północna puściły się w zawody o tę perłę Oceanu i z czasem jako współzalcznice o nią utną się z sobą. Dla tej przyczyny Ameryka północna, w przeciwstawieniu z Anglią, jest naturalnym sprzymierzeńcem Hiszpanii, Espartero dopuściłby się zbrodniczego przemieszczenia względem wszystkich interessów Hiszpanii, gdyby się z Anglią przeciw Francji połączył. Ale jakżeby on to śmiał uczynić? Mimo terroryzmu Rodila małej tylko potrzeba rzeczy do rozplamienia Katalonii, Biskai i Nawarry; Regent w tych stronach na zwolenników liczyć nie może. Lecz jest podobno przekonać głowę taką o szaleństwie zaleconej mu przez Marlianiego i współpracowników tegoż polityki? Gdyby miał rozum, udałoby mu się może pojednać między sobą stronnictwa aż do pewnego punktu. Małżeństwo między młodą Królową a synem Don Carlosa byłoby jeszcze najlepszym do tego środkiem, i to pod warunkiem zrzeczenia się przez Don Carlosa wszystkich roszczeń na rzecz syna swego. Zamierzone poróżnienie między Rzymem a kościołem hiszpańskim jest niedorzeczną arlekinadą, chwilowem urojeniem; Rzym ma bardzo wiele powodów do pragnienia ukończenia wojny domowej w Hiszpanii; odszczepieństwo Hiszpanii mogłoby na najwyższą połączenie się téjże z Anglią za sobą pociągnąć. Zwyczajna przezorność powinna ostrzegać Esparterę, aby podszeptów otaczających go zauszników nie słuchał. Co się Infanta Francisco de Paula dotyczy i rodziny tegoż, ubiegającej się wszelkimi sposobami za przyjaźnią Espartery, osoba jego i całe jego zwolennictwo w kraju zupełnie kredyt straciły. Połączenie związkiem małżeńskim Królowej z synem Infanta byłoby dziełem bez podstawy i wzniciłoby niechęć w narodzie. Gdziekolwiek oko nasze zwróciemy, nigdzie w połączonym interessie Francji i Hiszpanii nie mędrszego upatrzeć nie możemy nad połączenie Królowej z synem Don Carlosa. Ale główną trudność stanowi N. Pan w Bourges; czyliżby kiedy męża, którego upór i brak radzenia o sobie, własnej jego zaszkodził sprawie, mogło doświadczenie mędrszym uczynić?

Pan Salomon Rothschild zamówił u Pana Panchel serwisy porcelanowy za 300,000 fr.

Z dnia 23. Kwietnia

Wczoraj wieczorem otrzymał rząd depeszę telegraficzną o zawinięciu d. 21. b. m. do Marsylii parostatku przewozowego ze Wschodu.

Gazette des Tribunaux zawiera następujące pismo z Montpellier: »Stan zdrowia Maryi Capelle coraz bardziej się pogorsza. Zbrodniarka ta, która w czasie swego ostatniego stawienia się przed Sądem policyi poprawczej w Tulle tak dobrze wyglądała, zapadła teraz na suchoty. W skutek wezwania władzy administracyjnej udała się do niej kommissya z lekarzy złożona i poświadczyła, jak głoszą, chorobę umysłową, połączoną z napadami szaleństwa, w skutek czego od dni kilku suknię przymusową na nią przywdziać musiano. Marya Capelle przewieziona zostanie, jak powiadają, do instytutu obłąkanych w Montpellier, zostającego pod dozorem Doktora Recha.«

Dyrektor teatru francuzkiego w Londynie zawarł podobno z Panną Rachel układ, na mocy którego dostanie za 6 przedstawień 30,000 fr. i nadto jeszcze dochód z jednego widowiska, który jej ma przynieść 25,000 fr. Tak więc ta aktorka w ciągu niespełna dwóch tygodni 55,000 fr. zarobi.

Depesza telegraficzna.

Kolonja, dnia 28. Kwietnia wieczorem: »Monitor z dn. 26. Kwietnia zawiera postanowienie królewskie, mianujące Pana Lacave-Laplagne Ministrem skarbu.«

Z Paryża, dnia 24. Kwietnia.

Wczoraj w wielkiej sali teatralnej w Tuileryach po raz pierwszy od r. 1830. znowu grano. Na rozkaz Króla przedstawiono »Polieucte«, w której sztuce Panna Rachel wystąpiła, a potem operę: »Richard lwie serce.«

Piszą z Tulou z d. 21. m. b.: »Doszły nas wiadomości z Oranu po d. 11. Kwietnia. Gromady sprowadzone przez Abdel Kadera nad granicę Marokańską i do okolic Tremezenu, po porażce doznanej nad Sikka-Seffel od Generała Bugeaud, natychmiast się cofnęły. Siły zbrojne, z którymi Abd-el-Kader w prowincję Tremezen wszedł był, wynosiły w ogóle tylko 5000 ludzi; na czele Marokańczyków stał Abdallah Ben Semun, z Fez rodem, mąż z waleczności i przymiotów wojskowych słynący. Generał Bugeaud puściwszy się w pogoń za uchodzącymi niedobitkami Abdel-Kadera, nie mógł ich jednak dogonić. Ani dowódcy Marokańczyków, ani prości nie mieli żadnej oznaki, po którejby ich można było poznać, że są Marokańczykami; więc reklamacje u Sultana Mulay Abder Haman zapewne żadnego nie wydadzą skutku.«

Ostatniemi czasy głoszą, że z portu Tu-

iońskiego Flotyła wyjść ma, aby krążyć przed Tangerem i zniewolić Cesarza Marokańskiego do zaniechania wsparcia, którego dotychczas Abdel-Kaderowi udzielał. Teraz jednakże słychać, że w skutek noty od Lorda Cowley podanej przeciwne wyprawiono rozkazy.

Anglia.

Z Londynu, dnia 23. Kwietnia.

Królowa da wkrótce bal maskowy, na którym N. Pani jako Królowa Filippa, a jej małżonek jako bohater z pod Crecy wystąpić mają. Xiążę Albrecht przywdzieje wtedy całkowitą zbroję Edwarda III. Wszyscy wielcy urzędnicy dworu ukażą się w ubiorach urzędowych, za panowania owego używanych i wnoszą, że i Posłowie zagraniczni opatrzą się na ten wieczór w ubiory, używane w wieku XIV. po różnych dworach ich mocarstw.

Beaumont Smith, falszerz obligów skarbowych, odwieziony został niedawno na zbrodniarskim okręcie do Nowej Holandji. Przez długi czas siedząc w zbrojowni Woolwichu, nosił podwójne kajdany, ale mu je odjęto, ponieważ lekarz obawiał się szkodliwych skutków dla zdrowia jego.

Belgia.

Z Bruxelli, dnia 16. Kwietnia.

Izba Deputowanych przyjęła wczoraj projekt, zapewniający wdowie po Generale Buzen dożywotniej pensji 3000 fr.

Pan van Howen członek Izby Deputowanych z Löwen rzucił się onegdaj w skałę i utonął.

Turcja.

Z Konstantynopola, dnia 6. Kwietnia.

Przesilenie ministeryalne zbliżać się zdaje. Chosrew Basza i Nuri Effendi coraz więcej wpływu w seraju przeciw Izzetowi Baszy i Sarimowi Effendemu nabywają. Do pierwszych bowiem przyłączyła się szczególniej Sultanova Walida i dwie siostry Sultana. Sultana zdaje się być w złym humorze i znużonym nieustanną walką przeciw obcym opiekunom Libanu i chrześcijańskich instytucji tegoż, jako też przeciw rozumniejszej części swoich doradców. Co dwór północny dla poparcia Izzeta Mehmeda czyni lub zamyśla, jakiej się w ogólności drogi trzymać będzie, trudno oznaczyć. Ja z mej strony mogę tylko W Panu donieść o przeważającym tu zdaniu publicznem, podług którego mocarstwo to sądzi, iż teraz właśnie nadeszła stosowna pora do zostawienia dowolnego ruchu nieprzejawnym sobie żywiołom w państwie Otomańskiem — islamizmu i krzyża — a to zapewne dla znalezienia w wywołanym przez to ruchu i rozprzężeniu państwa nowego dowodu, jak

zbawienną jest dla niego opieka północnego państwa. Ale chociaż się Izzet wpływowi temu oddał, zanadto przecież dumny muzulman z niego, aby nie chciał pokazać światu, że naród jego bez obcej pomocy obejść się może. Ztąd to pochodzą natężone jego usiłowania w celu jak największego rozwinięcia tureckiej siły zbrojnej, ztąd zbieranie tylu obozów i niezwykle w tej porze gromadzenie marynarki tureckiej na Bosforze, ztąd nakoniec jego dumna postawa względem cudzoziemców i upór w wszystkich pytaniach, które ostatnimi czasy pod rozwayę brano. Pod względem pytania syryjskiego Anglia i mocarstwa niemieckie małą już tylko mają nadzieję załatwienia go w zadawalniający sposób, dopóki tylko ten Wielki Wezyr na czele rządu stać będzie. A jednak się jeszcze mocarstwa te nie skłoniły do demonstracyi na wodach syryjskich, któraby albo Turków do rozumu przyprowadziła, albo Wielkiemu Wezyrowi wygnanie zgotowała, coby tenże sam wydało skutek. W tym tygodniu powszechnie ogłoszono, że się flotyła austriacka z eskadrą angielską nad wybrzeżem syryjskiem połączy, ale pogłoska ta dotąd się nie potwierdziła.

Rozmaite wiadomości.

Z Berlina, dnia 26. Kwietnia. — Według pogłoski wydziały Stanów dnia 1. Września r. bież. posiedzenia swoje tu rozpoczną. Przypuszczać można, że z wszystkich prowincyalnych zgromadzeń stanowych najzdadniejsze głowy do wydziałów obrano, a osobliwie na dar wymowy zważano. A tak z prowincji Pruskiej wystąpią znakomici mężowie: Kasztelan Brünneck, Baron Schwanfeld, Pan Auerswald, Heinrich i t. d. Podobni członkowie zapewne i z innych prowincji przybędą, ile że grono Deputatów z wszystkich części Monarchii zupełnie inne zajmuje stanowisko, jak oddzielne Sejmiki prowincyalne. Słychać, że posiedzenia w pewnej mierze będą publiczne, i że Stanom prawo dokładnej kontroli finansów i wyrokowania względem podatków przyznanem zostanie. — Z Wrocławia nadchodzi wiadomość, że Prof. Hoffmann, znany autor „*der politischen und unpolitischen Lieder*“, na rozkaz Najwyższy z urzędu złożony został. Takiego wypadku nikt się tu nie spodziewał.

— Gazeta Rządowa Pruska, z dnia 30. Kwietnia obejmuje obszernie sprawozdanie o nader świetnym przyjęciu, jakiego wysłano do Petersburga deputacya pułku 6go kirasyerów dnia 17. m. b., w którym to dniu przed 25 laty N. Cesarz Rosyjski szefem pułku tego

mianowany został, na dworze Cesarskim doznała. W dniu wspomnianym N. Cesarz deputację tę przez General-Majora Raucha przedstawić sobie kazał. General ten w pełnym uszanowaniu wywiązaniu się z danego mu polecenia wynurzył N. Cesarzowi z powodu tego uroczystego dnia Królewskie uczucia niezłomnej przyjaźni i przywiązania z tém oraz oświadczeniem, że N. Król Pruski i cała armia Pruska poczytują się szczęśliwymi, że od lat 25 w tak ścisłych związkach z Cesarzem Jmcią zostają. N. Cesarz, wzruszony widocznie, pocałował kilkakroć Generała Raucha, kiedy — jak powiedział — dzisiaj nie może mieć szczęścia uściskać Króla; podał potem każdemu z członków deputacji rękę, pocałował starego wachmistrza i wyrzekł następujące słowa: »Ciesz się mi to bardzo, moi Panowie, że dzisiaj was u mnie widzę i jestem Królowi nader wdzięczny, że mi taką zgotował radość. Moje uczucia dla armii Pruskiej są zawsze te same, niezmiennie. Chętnie byłbym do was zjechał. Czas, w którym pułk wasz otrzymał i jako W. Xiążę w Berlinie przebywał, należy do najszczęśliwszych chwil życia mego i chętnie w umyśle moim przenoszę się do czasu tego, z którym najśrodsze wspomnienia moje się łączą.« — Imperator w dniu tym mundur pruski miał na sobie, a Imperatorowa ubrana był w barwy pułku, w suknią białą z ciemnomodrym złotolitym garniturem.

Ze Lwowa. — „Tygodnika rolniczo-przemysłowego“ pod Redakcją T. W. Kochańskiego, wyszedł Nr. 13. i obejmuje: 1) Uprawa ziemi w czasie największej posuchy wywiera zbawienny wpływ na roślinność. 2) Jakie korzenie należy przy drzewach przesadzać się mających obcinać? 3) Odpowiedź na niektóre ze 112 pytań, piątemu zgromadzeniu niemieckich i lasowych gospodarzy, na posiedzeniach od 1. do 8. Września 1841. r. w Doberanie, w W. Xięstwie Meklenburskiem, do rozwiązania przedłożonych (dokończenie). 4) O gorzelnictwie krajowem (dokończenie). 5) Wiadomości czasowe. 6) Literatura.

Zaciąg wojska w Francyi. Od r. 1791. aż włącznie do 1842., zaciągnięto w Francyi do wojskowej służby 14,012,000 ludzi, która to ilość na różne rządy tej epoki podzielona jest w sposób następujący: Za dawniej monarchii od r. 1791 do 1792 zaciągnięto 1,270,000 ludzi; a podczas zgromadzenia narodowego d. 8. Marca 1793. do 22. Sierpnia tegoż samego r. nie mniej jak 5,992,000. Za czasów dyrektoryatu od r. 1798 do 1799. ilość zaciągniętych wynosi 860,000, wszelako podczas konsulatu od 12. Listopada 1799. do 24. Marca 1804. tylko 443,000 ludzi. Za Cesarza od 5. Sierpnia

1804. do 1814. zaciągnięto 3,865,000, za restauracyi od r. 1818., aż do miesiąca Lipca 1830. tylko 622,000, a od r. 1830. do teraz 960,000 ludzi, tak, iż od r. 1791., aż do teraz rok rocznie w przecięciu 300,000 ludzi do służby wojskowej wstępowało.

Pierwiastkowe plemiona w Europie obliczono w sposób następujący: Niemiecka krew, czysta i mieszana: Niemcy, Szwecya, Dania, Norwegia, Islandya, Holandya, Anglia, część Szkocyi i Irlandyi, 77 milionów. Celtyjska krew, czysta i mieszana: Hiszpania, Francya, Włochy, Dalmacya, część Irlandyi, Walii i Szkocyi, 64 milionów. Sławińska krew, czysta i mieszana: Rossya, Polska, część Turcyi europejskiej, Czecha, Morawia i Ziemia Siedmiogrodzka 54 milionów. Finy i Semojedy: 3 miliony. Madiary: 9 milionów. Turcy: 3 miliony. Żydzi: 2 miliony. W ogóle 213 milionów.

W zbliżającej się dobie strzyży owiec zalecać szanownym Interessentom znaczny zapas bardzo dobrych, podług angielskich wzorów robionych nożyc w najumiarkowańszych cenach.

A. Klug, nożownik,
przy Wrocławskiej ulicy pod liczbą 6.

Kurs giełdy Berlińskiej.

Dnia 29. Kwietnia 1842.

	Sto- pa prC.	Na pr. kurant papierami.	gotowi- zna.
Oblig. długu państwa	4	104 ³ / ₄	104 ¹ / ₂
Pr. ang. obligacje 1830.	4	103 ³ / ₄	102 ³ / ₄
Oblig. premii handlu morsk.	—	85 ¹ / ₂	—
Oblig. Kurmarchii	3 ¹ / ₂	102	101 ¹ / ₂
Berlińskie obligacje miejskie	4	104 ¹ / ₄	103 ³ / ₄
Elbląskie dito	3 ¹ / ₂	—	—
Gdańskie dito w T.	—	48	47
Zachodnio-Pr. listy zastawne	3 ¹ / ₂	—	102 ³ / ₄
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	—	105 ¹ / ₂
Wschodnio-Pr. listy zast.	3 ¹ / ₂	—	102 ³ / ₄
Pomorskie dito	3 ¹ / ₂	—	102 ³ / ₄
Kur- i Nowomarch. dito	3 ¹ / ₂	—	102 ³ / ₄
Szląskie dito	3 ¹ / ₂	—	102 ³ / ₄
A k c j e			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiej	5	127 ¹ / ₂	—
dito dito akcje a prioris	4 ¹ / ₂	—	102 ¹ / ₂
Kolei Magdeburško-Lipskiej	—	114 ¹ / ₄	113 ¹ / ₄
dito dito akcje a prioris	4	—	102 ¹ / ₂
Kolei Berlińsko-Anhaltskiej	—	107 ¹ / ₂	106 ¹ / ₂
dito dito akcje a prioris	4	—	102 ¹ / ₂
Kolei Düsseldorf. - Elberfeld.	5	—	84 ¹ / ₂
dito dito akcje a prioris	5	101	100 ¹ / ₂
Kolei nadreńskiej	5	97 ¹ / ₂	96 ¹ / ₂
dito dito akcje a prioris	4	101	—
Złoto al marco	—	—	—
Frydrychsdy	—	13 ¹ / ₂	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	9 ¹ / ₆	9 ¹ / ₄
Disconto	—	3	4